

בג"ץ 4457\09

בבית משפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק
בירושלים

1. מוסא מוסא מוארק דאר פראחת
  2. מוחמד אחמד יאסין מנאע
- באמצעות עו"ד מיכאל ספרד ואח' מרח אחד העם 49 ת"א .

העותרים

נ ג ד

1. שר הביטחון, אהוד ברק
  2. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית – אלן גדי שמני
  3. ראש המנהל האזרחי – תא"ל יואב מרדכי
  4. מפקד משטרת מחוז ש"י-ניצב שלמה קעטבי
  5. המשרד לאיכות הסביבה
  6. המשרד לתשתיות לאומיות
- כולם באמצעות ב"כ עו"ד מפרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' סלאח א-דין ירושלים.
7. איגוד ערים לאיכות הסביבה שומרון
- באמצעות ב"כ עוה"ד רינה אבנציק, מרח נחל תקוע 145 נוקדים טל-
0546677933, 029605312 פקס 029960060
8. עפרה כפר שיתופי להתישבות בע"מ
  9. מועצה אזורית מטה בינימין .
- שתיהם באמצעות עוה"ד עקיבא סלבצקי מרח' קרן היסוד 27 ירושלים
טל : 6248877 פקס : 6248553
10. GES גלובל אנוירומנטל סולושנס בע"מ .
- אזור התעשייה עכו24121, טלפון-049876113 פקס-049876113. ת.ד. 2238 עכו.

המשיבים

תגובה מטעם המשיבים 8-9 לבקשה למתן צו ביניים

בהתאם להחלטת בית המשפט מיום 25.5.2009 מתכבדות המשיבות 8-9 להגיש את תגובתן
לבקשה למתן צו ביניים.

1. עניינה של עתירה זו היא עבודות לבניית מתקן לטיהור שופכין ליד היישוב עופרה שבתחום המועצה האזורית מטה בנימין.
2. הישוב עפרה הינו ישוב אשר הקמתו אושרה כחוק מתוקף החלטת ממשלת ישראל מיום 26.7.1977. בהחלטה זו הכירה ממשלת ישראל בישוב עופרה כיישוב לכל דבר, והורתה למוסדות המיישבים לטפל בישוב עפרה כמקובל.
3. הישוב עפרה הורחב עם השנים מכוח החלטת ממשלת ישראל (ראו, למשל, החלטת ממשלת ישראל מס' 251 מיום 9.12.1979).
4. כמו כן, הוכר היישוב ככזה בצו מפקד האזור - צו בדבר ניהול מועצות אזוריות (מס' 783) יהודה והשומרון תשל"ט-1979 - ונכלל בתחום המועצה האזורית מטה בנימין, המשיבה
5. יצוין כי כלל התשתיות ביישוב נבנו במימון משרדי הממשלה השונים, ובידיעתם המלאה על המצב הסטטוטורי התכנוני. כמו כן, מבני הציבור ביישוב מומנו באמצעות כלל משרדי הממשלה.
6. חרף החלטת הממשלה המאשרת את הקמת היישוב עופרה, תוכנית המתאר שלה מעולם לא קיבלה תוקף, ומעוכבת זה שנים רבות מטעמים פוליטיים גרידא.
7. על כל פנים, הבנייה ביישוב מתבצעת בהתאם לתוכנית המתאר שהוגשה לרשויות התכנון ונמצאת בהליכי אישור, כך שכאשר זה יאושר, הבנייה תתאים לתוכנית המתאר.
8. כך גם אין חולק על כך שהמשיבים 1-3 ידעו היטב כיצד מתבצעת הבנייה למגורים ביישוב חרף המצב הסטטוטורי - תכנוני, וצה"ל והמנהל האזרחי בכלל זה.
9. הישוב עפרה מונה כיום למעלה מ- 3000 נפשות.
10. בשל העדר תב"ע מוסדרת לא הוסדר במשך שנים נושא השפכים של הישוב והשפכים נשפכו לקרקע ללא כל טיפול.
11. לפי קביעת המומחים לדבר, הישוב מצוי מבחינה הידרולוגית באזור ההזנה לאקויפר כאשר שפכיו מוזרמים מעבר לקו פרשת המים מזרחה. האזור מתאפיין כקרסטי במיוחד והשפכים נבלעים ומוחדרים לאקויפר כמעט ללא הסינון הטיבעי של הקרקע. יתרה מכך אי טיפול בשפכים גורם גם לזיהום קרקע מפגעי ריחות ומפגעים תברואתיים ופגיעה בשטחי מטעי הזיתים סמוכים.

12. עוד בשנת 1996, בוצע סיור ביישוב ובסביבתו בו השתתפו נציגי המועצה והיישוב וכן נציגי המנהל האזרחי, ובכלל זה ראש ענף תשתיות דאז, וכן מנכ"ל האיגוד, מר יצחק מאיר. במהלך הסיור אותר שטח טרשי שלא היה מעובד כלל, ואשר נציגי המנהל האזרחי טענו שאין לגביה דרישת בעלות, ונקבע כי באותו אתר יוקם המט"ש. ראש ענף תשתיות דאז הבהיר כי הוא נוטל עליו את האחריות להסדיר את עניין זכויות השימוש במקרקעין.
13. בין השנים 2003-2004 הוזמן ראש המועצה דאז, מר פנחס ולרשטיין פעמיים לשימוע בפני הגורמים המוסמכים במשרד לאיכות הסביבה, וזאת בטענה שהמועצה אינה ממלאת את תפקידה להסדרת נושא הביוב של היישוב עופרה, מר ולרשטיין ופקידי מועצה אחרים מצאו עצמם חשופים להגשת כתב אישום כנגדם.
14. בשנת 2007 פתחה המועצה האזורית בהליכים להקמת המט"ש. המועצה יצרה קשר עם מינהל תשתיות הביוב (להלן: "מילת"ב") הפועל בישראל ועמדה בכלל הקריטריונים לשם קבלת ההלוואות המתאימות לשם מימון בניית המט"ש.
15. ועדת השיפוט של מילת"ב אישרה את הפרוייקט וניאותה ליתן למועצה את ההלוואה הנדרשת לשם בניית המט"ש.
16. המועצה פרסמה מכרז פומבי כדין ובחרה במסגרתו את קבלן לביצוע המתקן, אשר החל בעקבות זאת בבנייתו במהלך שנת 2008.
17. במהלך הקמת המתקן המציאה המשיבה מס' 7 (איגוד ערים לאיכות הסביבה שומרון) למנהל האזרחי לבקשת קמ"ט איכות הסביבה דו"חות שוטפים והקמת המתקן היתה כאמור בידיעת המנהל האזרחי ובאישורו דה פקטו.
18. במהלך שנת 2008 ביקש קבלן הביצוע לחבר את המערכת שנבנתה לחשמל. בעקבות בקשתו העלה לפתע המנהל האזרחי את הטענה כי הבנייה מתבצעת על מקרקעין פרטיים וכי המתקן אינו חוקי, וממילא אין אפשרות להתיר לחברו לחשמל. בעקבות זאת הוצאו צוי הפסקת העבודה מיום 4.6.2008 וצו סופי להפסקת עבודה ולהריסה אשר נחתם עליו כי נמסר ביום 27.7.2008, ואשר צורף לתגובת המדינה בתיק זה.
19. הגורמים הרלוונטים במנהל האזרחי ובמשרד להגנת הסביבה הבינו היטב את החיוניות שבהקמת המט"ש. עוד ביום 25.6.2008 הוציא השר להגנת הסביבה גזעון עזרא מכתב לראש המנהל האזרחי, תא"ל יואב מרדכי, בו ביקש ממנו להפעיל את סמכותו כך שהבדיקות הנוגעות לבעלות במקרקעין תיעשנה במקביל לאספקת החשמל למתקן. העתק המכתב מצ"ב ומסומן א'.

20. בעקבות זאת התקיימו ישיבות נוספות בין נציגי המשיבים 7-9 והגורמים הרלוונטיים במינהל האזרחי, וזאת על מנת למצוא מוצא אשר יאפשר הפעלת המתקן. בין היתר נטען על ידי הגורמים במינהל האזרחי כי באם המתקן ישרת גם את הכפרים הפלסטינים הסמוכים ליישוב עופרה, כי אז הדבר יקל על מציאת פתרון משפטי ראוי אשר יאפשר את הכשרת המתקן והפעלתו.
21. **יצוין כי אין כל פתרון לביוב של הכפרים הפלסטינים הסמוכים ליישוב עופרה, היינו, לכפר סילוואד או עין יברוד. חרף שליטתו האזרחית והצבאית של צה"ל מאז מלחמת ששת הימים בכפרים אלו, לא דאגו מפקד האזור להסדרת נושא הביוב, והביוב של כפרים אלו זורם לואדיות ומזהם את הסביבה.**
22. כפרים אלו נמצאים כיום בחלקם הגדול בשטח B, היינו בשליטה אזרחית פלסטינית, אך בשליטה הצבאית של צה"ל.
23. בין היתר התקיימה ישיבה ביום 15.2.2009 בין ראש המועצה מטה בנימין, מר אבי רואה עם ראש המינהל האזרחי בלשכתו של האחרון. באותה ישיבה צוין כי תושבי היישוב עופרה נמצאים בין "הפטיש לסדן", כשמחד גיסא, אין לישוב מקום מוסדר לטיפול בביוב, ומצד שני המשרד לאיכות הסביבה מתלונן נגד הישוב על שפיכת הביוב.
24. במהלך הישיבה אף הציג רמת"ק רמאללה את הפעולות שביצע לשם קידום ההקמה של המט"ש, ובכלל זה איתור בעלי האדמות ומפגשים עם ראשי המועצות בכפרים. הנ"ל אף הציג את **הסכמת מועצת עין יברוד** להקמת המט"ש וזאת בשני תנאים: כי האדמות והמט"ש ישמשו את הכפר, וכי מי הקולחין של המט"ש ישמשו גם אותם לצורכי חקלאות.
25. ראש המועצה מטה בנימין אף ציין כי המועצה מצידה מסכימה באופן עקרוני לכך שהמט"ש ישמש לקליטת הביוב של תושבי עין יברוד.
- העתק פרטיכל הדיון מיום 15.2.2009 מצ"ב ומסומן ב'.
26. בעקבות ישיבה נוספת ביום 2.3.2009 במנהל האזרחי, בה נדונו דרישות שונות של הפלסטינים לשם הסכמתם לשימוש במקרקעין, הוציאה המשיבה מס' 8 את המכתב המצ"ב הנושא תאריך 4.3.2009 בו מודיע מזכיר היישוב כי בישיבת המזכירות של היישוב עפרה שהתקיימה ביום 3.3.2009 הוחלט לאשר באופן עקרוני את המשך הדיונים והתהליך מול הפלסטינים, כשהמשמעות היא הסכמה עקרונית לכך שיושג הסדר מפורט על פיו המתקן ישמש גם את האוכלוסייה הפלסטינית בסביבה. העתק המסמך מצ"ב ומסומן ג'.

27. בהתאם להוראת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה הפסיק מילת"ב את מימון בניית המט"ש. בעקבות זאת הופסקו כליל העבודות לביצוע המט"ש, וזאת עוד בטרם הוגשה העתירה.
28. **יודגש כי אין ולא היתה אפשרות לבנות את המט"ש במקום אחר. כלל האדמות הסמוכות ליישוב עופרה אשר נטען לגביהן כי הן בבעלות פלסטינית, וממילא אין אפשרות לבנות את המתקן ללא הפקעת המקרקעין או תפיסתם בצו תפיסה מתאים.** לכך יש להוסיף כי מיקום המתקן הנוכחי הוא הכרחי ומתאים בשל המציאות הטופוגרפית במקום, היינו, המתקן נבנה כנדרש במקום נמוך ביחס ליישוב, אליו יוכל הביוב לזרום.
29. היישוב עופרה הוקמה באישור ממשלת ישראל ומפקד האזור. אשר על כן, גורמי השלטון המרכזי, ומפקד האזור המשמש ריבון באזור, מחויבים לדאוג לכך שניתן יהיה לדאוג לפתרון ביוב ראוי ליישוב עופרה.
30. באותה מידה, מפקד האזור אחראי לשמירת החוק באזור B, ובכלל זה אחראי לאכוף את הוראות הדין הנוגעות לשמירת איכות הסביבה, ואשר חלות על התושבים הפלסטיניים המתגוררים באזור B. הוראות החוקים הנוגעים לשמירת איכות הסביבה, ובפרט הוראות פרקים שמונה עד עשר לחוק **בריאות הציבור הירדני**, וכן הוראות **הצו בדבר שמירת הניקיון (צו מס' 1160)** על תיקוניו (ובפרט **תיקון מס' 2 בצו מס' 1603**, כוללות בתוכן סנקציות פליליות למי שמזהם את הסביבה באמצעות הזרמת ביוב ללא הסדרה ואי שמירת הוראות אלו הינה עבירה פלילית, וממילא מפקד האזור אחראי לאכיפת החוק הפלילי גם בתחומי שטחי B אשר אינם באחריותו האזרחית.
31. אשר על כן, מחובתו של מפקד האזור לדאוג לכך שלתושבי הכפרים סילוואד ועין יברוד יהיה פתרון ביוב ראוי, העומד בדרישות המשרד לאיכות הסביבה, **והוא אף מוסמך לאכוף עליהם לפעול בהתאם להוראות החוק ולהתחבר למט"ש.**
32. אשר על כן, לאור העובדה שהמט"ש דנן עומד לשרת הן את תושבי היישוב עופרה, ולאחר השגת הסכם מתאים גם תושבים פלסטיניים המתגוררים בסביבה, כי אז אין כל מניעה מהפקעת המקרקעין עליהם נבנה המט"ש בהתאם להוראות הדין או תפיסתם בצו תפיסה מתאים על מנת שישמשו לשם הסדרת פתרון הביוב לכלל התושבים שניתן לחבר את בתיהם אליו, היינו, הן תושבי עופרה, והן תושבים פלסטיניים סמוכים, ומפקד האזור אינו ממלא את חובתו כלפי תושבי עופרה, ואף לא את חובתו המקבילה כלפי התושבים הפלסטיניים החיים בשטח B כל עוד אין הוא עושה כן.

33. יצויין כי הליך הפקעת מקרקעין לצורך בניית מתקן טיהור שפכים נעשה כדבר שבשיגרה בתוך תחומי מידנת ישראל, ואין כל הצדקה לכך שמפקד האזור לא יעשה כך באזור.

34. עמדת המשיבות 8-9 היא כי הוצאת צו הביניים אינה מסייעת למציאת הפתרון הראוי בסוגיה זו, ורק תסייע בהחמרת הזיהום הסביבתי, כשברי כי הן שאלת הקניין במקרקעין ושאלת עמידה בהליכי תכנון ובנייה הינן בעיות פתירות, וכי הפתרון להן יימצא בעתיד הקרוב. צורכי הציבור הישראלי והפלסטיני כאחת מחייבים אי הוצאת צו הביניים בנסיבות המתוארות לעיל. לכך יש להוסיף כי העותרים אינם הבעלים הרשומים, ונראה כי אין להסתמך בהקשר זה על צוי ירושה של הרשות הפלסטינית

35. לתגובה זו מצ"ב תצהירו של מר מאיר שילה, מנהל מחלקת מים, תברואה וביוב במועצה האזורית מטה בנימין המהווה חלק בלתי נפרד הימנה.

אשר על כן, עמדת המשיבות 8-9 הינה כי אין מקום להוצאת צו הביניים כנגדן או כנגד מי מהמשיבות.

עקיבא סילבצקי, עו"ד
ב"כ המשיבים 8-9